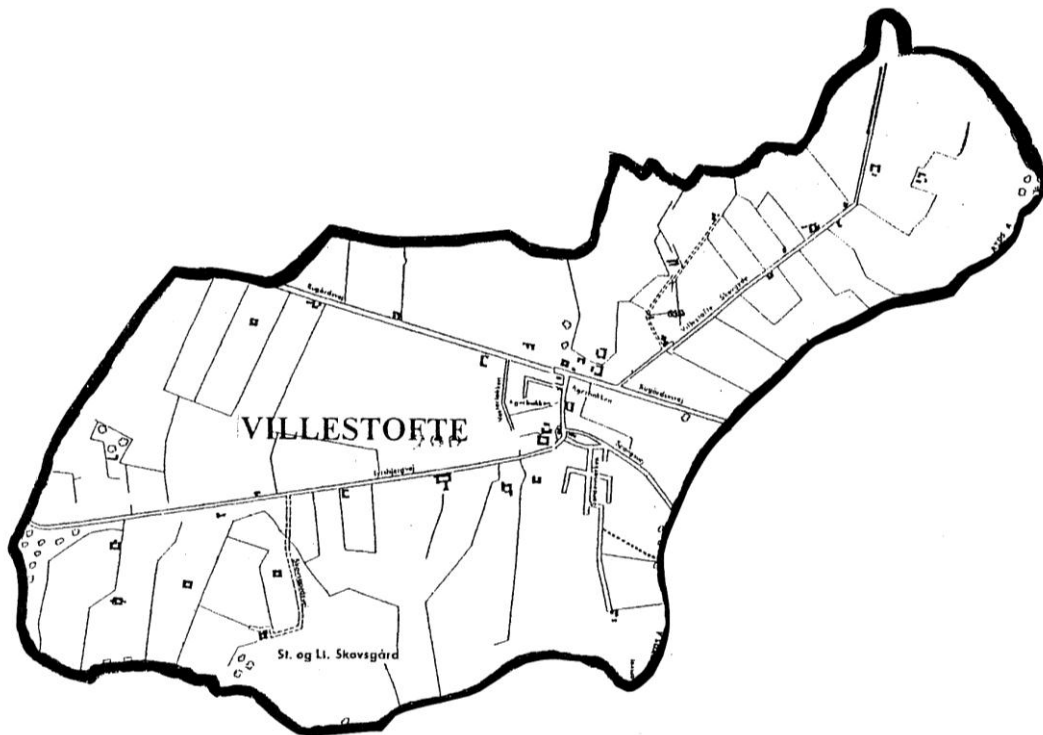

Villestofte

Områdets afgrænsning

Villestofte er navnet på det nordvestligste ejerlav under Paarup sogn i Odense herred og Odense kommune. Det afgrænses mod vest og nord af Korup sogn og mod nordøst af Stavidså og mod øst og syd af Rydså.

Oprindelse

Villestofte er nævnt som landsby så langt tilbage som år 1386 under navnet Hillestof. I løbet af de følgende århundreder har navnet haft flere varianter, der er endt i det nuværende Villestofte. Første del af navnet er formentlig afledt af et mandsnavn fra gammeldansk (1100-1500), Willar, der er kendt fra oldtysk og oldengelsk. Bebyggelsesnavne på -toft menes dannet allerede i vikingetiden.

Arkæologi

Arkæologisk har Villestofte ikke meget at byde på. I 1938 blev der dog fundet et velbevaret rensdyrskelet ved Tyrbjerg. Skelettet stammer fra den sene istid og er altså ca. 11.000 år gammelt.

Historie

Stedet har formentlig været bebygget siden sidste del af vikingetiden. Den væsentligste bebyggelse har hovedsagelig været samlet midt i området omkring Rugårdsvej, Tyrbjergvej og Skovgyden.

I flere århundreder (fra ca. 1500 til udgangen af 1700-tallet) var bebyggelsen temmelig konstant nemlig 13-15 gårde og ganske få huse. I 1300-tallet havde sortebrødrene i Odense erhvervet gods i Villestofte. Senere kom også Skt. Hans Kloster og Skt. Knuds Kloster til. I 1664 lå 12 ud af landsbyens 14 gårde under kronlenene, Odensegård, Skt. Hans Kloster og Odense Hospital.

Som et kuriosum fra den tid kan nævnes: I 1675 var det ikke lykkedes for magistraten i Odense at skaffe egnede artillerikuske. I 1676 blev det derefter pålagt at skaffe ti brugelige artillerikuske inden 14 dage. Magistraten antog bl.a. nogle unge mænd fra Villestofte.

I september 1681 var kong Christian V med følge på besøg i Villestofte for at bese egnen.

Efter landboreformerne i sidste halvdel af 1700-tallet gik gårdene lidt efter lidt over til at være selveje. Overgangen til selveje var dog først afsluttet omkring midten af 1800-tallet. I denne overgangsperiode steg antallet af gårde til 25, ligesom antallet af huse steg stærkt.

I 1511 var der 15 gårde.

I 1664 var der 14 gårde og 4 huse.

I 1688 var der 14 gårde og 1 hus med jord og 5 huse uden jord.

I 1774 var der 13 gårde og 14 huse.

I 1844 var der 25 gårde og 24 huse med jord og 6 huse uden jord.

I 1903 var der 25 gårde og 43 huse med jord.

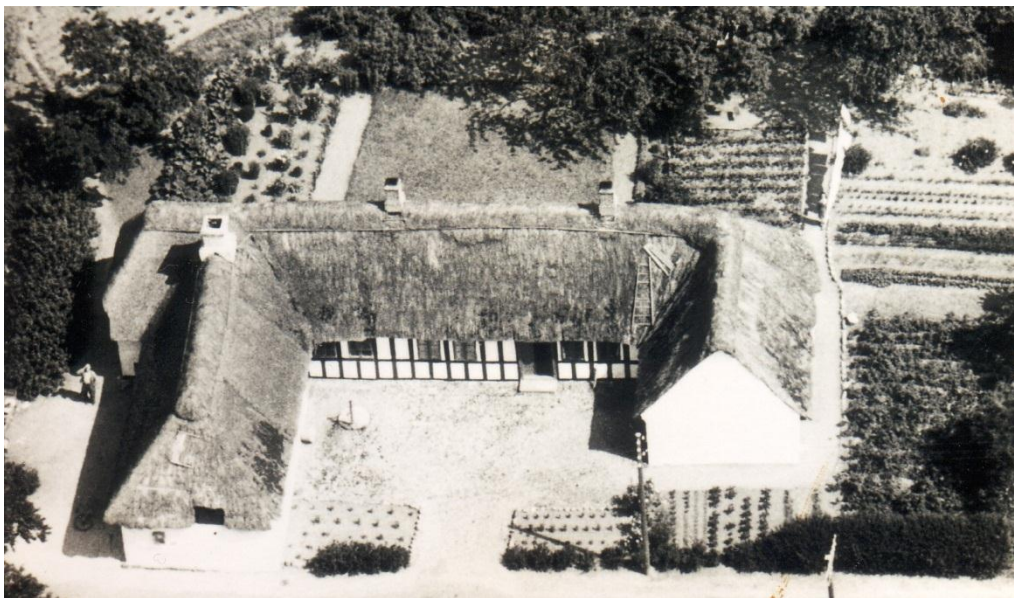
Kriterierne for registreringen synes ikke at have været helt ens fra gang til gang. Forøgelsen og antallet af ejendomme med jord skyldtes for en del nok deling af gårde i forbindelse af arvefølgen, hvad der tidligere ikke var ualmindeligt. Stigningen i antallet af ejendomme påvirkede selvsagt også befolkningstallet, der steg fra 155 til 350.

I 1787 registreredes 112 voksne og 43 børn.

I 1845 registreredes 227 voksne og 123 børn.

I 1901 registreredes 262 voksne og 100 børn.

Villestofte har som så mange større landsbysamfund også haft en stævneplads. Den lå, hvor Spangsvej (førhen Møllergyden) indtil midten af tresserne mandede ud i Tyrsbjergvej, ca. 30 m syd for, hvor den udmunder nu. Et maleri af stedet med det store stævnetræ og stenene omkring det har hængt i Paarup forsamlingshus, men det er desværre forsvundet derfra. Et horn til sammenkald til møde opbevares i en montre på Paarup skole. Endnu for 50 år siden kaldtes stedet i folkemunde "Stævnet".

Stævnegården.

Mod vest parallelt med Rugårdsvej og syd for denne skærer Tyrbjergvej sig gennem Villestoft med gårde og huse på begge sider. Tyrbjergvej er en gammel vej, som har fået sit navn efter en karakteristisk høj mod vest. Højen er en moræneaflejrning, af grus og sten, som i gammel tid forsynede gårde og huse med disse materialer. I engene langs Rydså, syd for Tyrbjergvej, var der i sidste halvdel af 1800-tallet op til ca. 1920 en skydebane, hvor man øvede sig i våbenbrug. Man ville ikke opleve et nyt 1864. Man kan stadig finde projektiler fra dengang i engene. Man anvendte de samme geværer, som den danske hær benyttede ved Dybbøl i 1864.

På en af gårdene er der beretninger om, at man der omkring år 1900 havde en husflidsskole, hvor unge mennesker kunne dygtiggøre sig.

I perioden 1920-1940 blev der startet flere gartnerier og frugtplantager, som stadig eksisterer. Men byen trængte sig på, og mange ejendomme overtoges efterhånden af folk, som havde deres arbejde i byen.

En del af gårdene i Villestoft havde en lille skovlod ude i Spidsskoven, der ligger øst for Damgårdene for enden af Skovgyden. Disse skovlodder forsynede gårdene med brænde. I skoven ligger et lille hus, Spidshuset, der kort før 2. verdenskrig blev erhvervet af medlemmer af Skt. Georgsgilderne. Huset ligger så afsides, at det under krigen blev benyttet til bl.a. tømning af nedkastede våbencontainere.

Spidshuset. Nederst med Rydså i fgrunden.

De tømte containere blev skjult på loftet. De senere år har huset haft private ejere, der har sørget for en gennemgribende og tiltrængt restaurering.

Mod vest ligger der ved Rugårdsvej en lille bakke med en mølle. Omkring den er der fundet temmelig mange skeletrester. Det fortælles, at der har været opstillet en galge her, og derfor kan det være nærliggende at tro, at skeletresterne stammer fra hængte forbrydere. Møllen har i hvert fald fået navnet Galgemøllen, og bakken kaldes Galgebakken. Rugårds Landevej var fra 1400-tallet hovedfærdselsåren tværs over Fyn, og der har formentlig været opstillet en galge på bakken, der ligger en gammel dansk mil fra Odense bys centrum. Som dødsstraf benyttede man indtil 1771 hængning, bl.a. for tyveri. Derefter gik man over til halshugning.

Møllerne

Et landsbysamfund med så mange gårde har også haft brug for møller til maling af korn. Villestofte har haft to. Galgemøllen blev bygget i 1817. Møllen er en hollandsk vindmølle, en mølletype der holdt sit indtog i Danmark omkring år 1800. Da Galgebakken ikke mere benyttedes som rettersted, var det nærliggende at bygge møllen her, hvor vinden blæste frit. I 1850 brændte møllen i et glødende ildhav, men den blev genopbygget. Sammenlagt har møllen malet korn til føde for dyr og mennesker i 138 år. Møllen er stadig velbevaret og ses i den vestlige del af Villestofte syd for Rugårdsvej.

Galgemøllen set fra Langesøstien

Den anden mølle, Kildemøllen, er nedrevet. Den fik navn efter en kilde, der var på stedet. Møllen lå syd for Spangsvej på bakken (Møllebakken) mellem Tyrstbjergvej og Rydså. Den blev bygget i 1900. Den har sin særlige historie, idet den i nogle år også fungerede som elektricitetsværk. Endvidere har der været købmand her.

Luftfoto af Kildemøllen

Forsyningsvirksomheder

Elforsyningen i Villestofte startede i år 1909 med strøm fra Kildemøllen, der også leverede strøm til både Paarup og Snestrup. Møllen stoppede strømproduktionen i 1919, da der kom strøm fra Odense Elektricitetsselskab. Det lokale elektricitetsselskab, der dannedes fra starten, eksisterer stadig under navnet Paarup Elforsyning. I dag er det et rent distributionsselskab.

Vandforsyningen til hovedsagelig Villestoftes bymæssige område blev leveret fra et privat vandværk. Sidst i tresserne blev værket overtaget af Paarup Kommune, der lavede nogle nye

boringer og foretog nogle forbedringer af vandforsyningen, ligesom forsyningsnettet blev udvidet. Efter kommunesammenlægningen i 1970 blev der foretaget en sammenkobling med Odense vandforsyning, der nu dækker forsyningen i området.

Jernbanen

Nordvestfynske Jernbane og dermed Villestoft Station med postekspedition blev sat i drift i 1910. Jernbanen og postekspeditionen gav en udvikling i mere bymæssig retning. Banen indstillede driften i 1966, men postekspeditionen fortsatte i den tidligere stationsbygning til 1984.

Ved Villestoft Station. Galgemøllen skimtes i baggrunden.

Byudviklingen

Den oprindelige bebyggelse - gårdene - var placeret i en landsby omkring nogle få veje og anlagt i perioden mellem vikingetid og middelalder. Vejene var Rugårds Landevej (nu Rugårdsvej), Tyrsbjergvej, Møllergyden (nu Spangsvej), Søndermarken og Skovgyden. Dette vejssystem er stort set bevaret bortset fra en mindre forlægning af Spangsvejs tilslutning til Tyrsbjergvej. Der er sket udvidelse af vejene, og Skovgyden indgår delvis i det stisystem, der etableredes i forbindelse med den igangværende udbygning nord for Rugårdsvej.

Fra middelalderen og til omkring 1900 skete der næsten en fordobling af antallet af gårde, og der opførtes ca. 40 huse, de fleste med et mindre jordtilliggende. Denne tilvækst betød godt og vel en fordobling af befolkningstallet. Men først i det 20. århundrede skete der en egentlig bymæssig vækst, vel først og fremmest forårsaget af Nordvestfynske Jernbane, der blev sat i drift i 1910 med station og postekspedition. Væksten skete hovedsagelig ved stationen og langs Rugårdsvej inden for den eksisterende bytomt. Denne nye bebyggelse ændrede karakteren af det oprindelige bondesamfund, idet der også kom andre erhverv til. Den nye bebyggelse ved Søndermarken er opført i begyndelsen af 70-erne, ligesom plejehjemmet er bygget i denne periode.

I januar 1987 vedtog Odense Byråd en lokalplan for området nord for Rugårdsvej omkring Villestoft Skovgyde. Området var allerede udlagt til bolig og erhverv af Paarup Sogneråd før kommunesammenlægningen i 1970. Efter lokalplanen er der udlagt et par mindre områder til erhverv og service, men størsteparten er udlagt til lav boligbebyggelse og grønne områder, og den eksisterende bebyggelse kan bevares. Områdets landskabstræk og en del af de eksisterende hegn og

skel, der går tilbage til udskiftningstiden fra 1781, skal bevares. Udbygningen har været i gang i nogle år. Der regnes med opførelse af omkring 500 boliger.

Skoleforhold

Børn fra Villestofte har altid hørt til Paarup Skole, og før dens opførelse til Rytterskolen i Snestrup. I begyndelsen af sidste århundrede gik børnene fra det yderste Villestofte dog i skole i Korup. Det skyldtes en bestemmelse om, at ingen børn måtte have mere end ¼ mil til skole.

I Villestofte blev der opført en forskole i 1936 til de 2 første årgange af børn, men skolen blev nedlagt igen i 1963. Skolen havde til huse i ejendommen Tyrbjergvej 3.

Trafikal betjening

Trafikalt var der tidligere ingen offentlig betjening bortset fra rutebilen, der passerede på Rugårdsvej, og Nordvestfynske Jernbane. Efter kommunesammenlægningen i 1970 og områdets udbygning blev kvarteret busbetjent af Odense Bytrafik med buslinier ad Rugårdsvej, Spangsvej og Tyrbjergvej, som dækker det oprindelige Villestofte. Odense Bytrafik er nedlagt, og i 2012 bestyres busdriften af Fyn Bus. Det store boligområde nord for Rugårdsvej betjenes af busrute 28 med timedrift. Busrute 21 og 22 kører kun på Rugårdsvej gennem Villestofte med ca. 20 min. drift.

Erhvervsudvikling

Fra Villestofte landsby skete der ved landboreformen i 1781 (kaldet udskiftningen) kun udflytning af et par gårde, formentlig Gl. Damgård og Skovsgård. Den sidste lå først længere ude på marken sydvest for, hvor den nuværende Skovsgård ligger.

Villestofte forblev derfor et ret samlet landsbyområde, der har formået at være selvhjulpet i takt med den udvikling, der skete helt op til de første årtier efter 2. verdenskrig. Det vidner de mange erhverv, der foruden landbruget har været i området stærkt om. Der kan nævnes:

1 murer, 1 tømrer, 3 snedkere, 1 bødker, 1 karetmager, 1 brøndgraver, 2 malere, 2 skræddere, 5 købmænd, 2 bagere, 2 frisører, 1 skomager, 1 tricotagehandel, 1 cykelsmed, 2 vognmænd, 4 gartnerier, 1 anlægsgartner og 1 autoophugger og en betonvarefabrik.

Bysamfundets vækst er fortsat, og netop nu foregår en større bymæssig udbygning, men de store ændringer, der er foregået i erhvervsudviklingen i retning af større erhvervsenheder og mere automatisering, har medført lukning af mange små virksomheder, og det er gået hårdt ud over Villestofte. Således måtte den sidste af købmændene lukke i 1971.

*Korup Dækservice. Rugårdsvej 392.
Her var tidligere autoophug.*

Korup Dækservice, Rugårdsvej 392, ligger i Villestoftelike ved grænsen til Korup.

Af de erhverv, der er i området, er 3-4 af nyere dato. I år 2000 var der 1 tømrer, 1 vvs-installatør, 1 vognmandsforretning, 1 autoophug og autohandel, 4 mekanikere, 1 møbelforretning, 1 bladforlag, 1 damefrisør, 1 anlægsgartner, 1 frugtavl og et par gartnerier. Hvorvidt der igen bliver basis for dagligvarehandel og flere mindre virksomheder, kan kun tiden vise.

Offentlig service

Den største arbejdsplads i området er Villestoftelike Plejehjem, der ligger syd for Rugårdsvej med adresse Tyrsbjergvej 4. Plejehjemmet blev opført i 1975 med plads til 96 beboere. Tidligere 2-sengsstuer blev senere ændret til 1-sengsstuer, så der blev 72 pladser.

I 2012 er Plejecentret indrettet med otte huse med ni og ti lejligheder i hvert hus. I alt 74 2-rumslejligheder med eget bad og egen terrasse. I hvert hus er der et fælles spise- og opholdsrum, et lille vaskeri og en stor fælles terrasse. Der er ansat 60 medarbejdere. Plejepersonalet arbejder på deltid, og der er døgnbemanding.

Af anden offentlig service har Odense Renovation på Rugårdsvej 275 en bemandet containerplads, hvor områdets beboere kan aflevere hus- og haveaffald.

Spangsvej og i baggrunden Søndermarken. 1974.

Villestøfte 1974. Villestøfte
Plejehjem skal bygges til højre på
jord fra gården Søstrenes Minde.
Stævnegården kan anes på hjørnet
af Tyrbjergvej og Spangsvej.

Stuehuset på Søstrenes Minde kort før
ombygningen begyndte. Tyrbjergvej 8.
April 2006.